

PRŮVODCE SPOTŘEBITELE
SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ

Bezpečné provozování dětských a sportovních hřišť, sportovišť a tělocvičen

Základní informace pro provozovatele
dle požadavků předpisů a technických norem

Zdeňka Houžvičková
Libor Dupal

SOTKVO
Profesní komora výrobců a kontrolorů
hřišť - sportovišť - tělocvičen

SCS

KABINET
PRO STANDARDIZACI
... top-normy .cz

Pozámka o autorech

Zdeňka Houžvičková je předsedkyní Profesní komory výrobců a kontrolorů hřišť – sportovišť – tělocvičen – SOTKVO. Je zkušenou odbornicí ve vztahu k bezpečnosti jednotlivých herních a sportovních prvků i herních a sportovních zařízení. Je autorkou řady odborných článků a publikací k tématu, organizátorkou seminářů a propagátorkou pravidelných odborných technických kontrol provozovaných zařízení.

Ing. Libor Dupal je předsedou Sdružení českých spotřebitelů a ředitelem Kabinetu pro standardizaci, o.p.s. Dlouhodobě se zabývá tématy bezpečných výrobků a služeb na vnitřním trhu EU i zvyšování zapojení spotřebitelů do standardizačních procesů s cílem zlepšování ochrany konečného spotřebitele i posilování čistoty konkurence na trhu.

Vydání publikace bylo podpořeno Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Průvodce spotřebitele, svazek 18

Bezpečné provozování dětských a sportovních hřišť, sportovišť a tělocvičen,

1. vydání

© Zdeňka Houžvičková, Ing. Libor Dupal

Vydalo © Sdružení českých spotřebitelů, o.s., Praha, říjen 2010,

obálka a grafická úprava Pep-in s. r. o., Hradec Králové,

vytiskla tiskárna Garamon s.r.o., Hradec Králové

Tato publikace nesmí být dále publikována a šířena žádným jiným způsobem a v žádné jiné podobě bez výslovného svolení © autorů

ISBN 978-80-904633-1-8

Zdeňka Houžvičková

Libor Dupal

Bezpečné provozování dětských a sportovních hřišť, sportovišť a tělocvičen

Základní informace pro provozovatele
dle požadavků předpisů a technických norem

1	ÚVODNÍ SLOVO	3
2	PŘEDPISY ve vztahu k provozu herních a sportovních zařízení	4
2.1	Právní a metodické předpisy	4
2.2	Technické normy	7
3	BEZPEČNOST DĚTSKÝCH HŘIŠŤ	8
3.1	Obecné požadavky	8
3.2	Hlavní zásady bezpečného provozu	8
3.2.1	Bezpečný pád a dopad	8
3.2.2	Zabránění zachycení	9
3.2.3	Volný prostor při pohybu	9
3.2.4	Nebezpečí stlačení	9
3.3	Požadavky ve vztahu k výstavbě hřiště	11
3.3.1	Materiály pro dětská hřiště	11
3.3.2	Požadavky na provedení	11
3.3.3	Další doporučení při výstavbě hřiště	11
3.4	Zvláštní povinnosti provozovatele	12
3.4.1	Kontroly	12
3.4.2	Údržba	13
3.4.3	Dokumentace provozovatele	13
3.4.4	Informace pro uživatele a kontrolu	13
3.4.5	Zásady provozu a hygiena volných hracích ploch	14
4	BEZPEČNOST SPORTOVNÍCH HŘIŠŤ	14
4.1	Všeobecné bezpečnostně technické požadavky	14
4.2	Zvláštní požadavky	15
4.2.1	Zařízení pro basketbal	15
4.2.2	Brány	15
4.2.3	Ostatní prvky a části zařízení	16
4.2.4	Pokyny pro uživatele a kontrolu	16
4.3	Zvláštní požadavky pro skateboardingová hřiště	16
5	BEZPEČNOST TĚLOCVIČEN	18
5.1	Požadavky na vlastnosti nářadí	18
5.2	Upevnění, manipulace, ukládání prvků	18
5.3	Cvičební (hrací) plochy	19
5.4	Údržba	20
5.5	Povinnosti výrobce, dodavatele (toho, kdo výrobek uvedl na trh)	20
6	PROVOZNÍ PŘEDPISY	21
6.1	Návštěvní řád (příklad)	21
6.2	Provozní řád (příklad)	23
6.3	Proškolení kompetentní osoby o kontrole dětského hřiště (příklad)	24
6.4	Provozní kontrola (návod k údržbě – příklad)	25
7	KONTROLNÍ ČINNOST PROVOZOVANÝCH ZAŘÍZENÍ	26
8	ZNAČKA KVALITY: Hřiště – sportoviště – tělocvična – ověřený provoz	27

Vážení majitelé a provozovatelé sportovních a herních zařízení,

tato publikace vznikla s cílem přiblížit Vám principy pro bezpečné provozování uvedených zařízení a ulehčit Vám orientaci v povinnostech na Vás kladených.

Výstavba dětských a sportovních zařízení pro děti a mládež je nezastupitelným vkladem do jejich budoucnosti, děti zde společně poznávají svět hrou, která přirozeně rozvíjí jejich osobnost a fantazii a mládeži se otevírá prostor pro vhodné trávení volného času s využitím fyzické aktivity.

Potřebná míra bezpečnosti a co možná nejvíce volného prostoru pro hru a sport jsou tedy při vytváření herních a sportovních ploch zásadním předpokladem. Existuje celá řada požadavků na provozovatele s cílem zajistit bezpečné prostředí bez neočekávaných překážek pro hru dětí a sportovní činnost mládeže. Nejedná se jen o města, obce a školská zařízení, ale také tělovýchovné jednoty, rekreační zařízení, o dětské koutky, obchodní domy, restaurace, benzínové pumpy, všude tam, kde se nachází zařízení veřejného dětského hřiště nebo sportoviště, jsou požadavky pro bezpečné provozování platné.

Pokud je člověk schopen riziko vidět a porozumět mu, pak může správně reagovat a riziko ho neuvede do nebezpečí. Rizika, která jsou však neočekávaná, přináší uživatelům často i úrazy, a proto je nutné je regulovat. Při veřejném provozování uvedených zařízení platí pak zásada – není-li zařízení bezpečné, musí být přístup veřejnosti zakázán.

Provozovatel dětských hřišť a sportovišť je osobou, která je povinna zajistit bezpečný provoz jím provozovaných zařízení, a to nejen z pohledu obecné bezpečnosti, ale i s ohledem na právní předpisy a technické normy, vážící se k provozování toho kterého zařízení.

V této publikaci Vás chceme seriózně seznámit se základními principy bezpečného provozu sportovních a herních zařízení. Autoři Vám v publikaci poskytnou informace od plánování hřiště až po provozování, poskytnou Vám informace o Vašich právech a povinnostech. Přesto však, prosím, přijměte tyto údaje jako základní, neboť technické normy v těchto oborech dozrávají stále úpravy, vyvíjí se a zdokonalují. Vznikají průběžně i normy nové s požadavky na různé druhy sportů, či dětských herních prvků.

Při plánování, zřizování, provozování a kontrole těchto zařízení, Vám proto doporučujeme obracet se na odborníky, způsobilé a pověřené osoby v daných oborech, které Vám budou zárukou profesního přístupu a odbornosti.

Věříme, že naše publikace bude pro Vás přínosem, neboť za tímto účelem je publikována.

2 Předpisy ve vztahu k provozu herních a sportovních zařízení

2.1 Právní a metodické předpisy

Předpisy týkající se požadavků na výstavbu a provoz dětských hřišť, sportovišť a tělocvičen a podobných zařízení doznaly výrazných změn. Vzhledem k tomu, že se jedná fakticky o výrobky pro děti a mládež, je této oblasti věnován obzvláštní zřetel. Většina konkrétních požadavků je upravena technickými normami. I v závazných právních předpisech jsou ovšem důležitá ustanovení, dílem vztahující se přímo k bezpečnosti provozu uvedených zařízení, ale také ohledně zodpovědnosti stran (výrobce, provozovatel apod.).

Zákon č. 22/ 1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky v platném znění upravuje způsob stanovování technických požadavků na výrobky, které by mohly ve zvýšené míře ohrozit zdraví nebo bezpečnost osob, majetek, nebo životní prostředí, popřípadě jiný veřejný zájem.

Jedním z nařízení vlády, kterými je výše citovaný zákon prováděn, je **nařízení vlády č. 173/1997 Sb.**, v platném znění. Mezi stanovené výrobky pod přílohu 2, do položky 7 se řadí „zařízení dětských hřišť“, čímž se ve smyslu terminologie následujícího textu rozumí jednotlivé herní (a popř. sportovní) prvky. Od 1. 12. 2002 musí shodu těchto prvků posoudit a potvrdit vydáním certifikátu autorizovaná osoba (zkušebna). Za splnění základních požadavků na výrobky se

považuje splnění odpovídajících ustanovení příslušných českých technických norem, které zavádějí příslušné evropské normy (EN).

Zejména z pohledu stanovení hygienických požadavků je důležitý **Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví**, v platném znění. Upravuje práva a povinnosti fyzických i právnických osob v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví a soustavu orgánů ochrany veřejného zdraví, jejich působnost a pravomoc. V rámci tohoto zákona je potřebné zejména odkázat na § 7, který stanoví hygienické požadavky na prostory a provoz škol, předškolních a školních zařízení, zařízení sociálně výchovné činnosti a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Dále § 13 ukládá provozovatelům povinnost zajistit, aby písek užívaný ke hrám dětí v pískovištích nebyl mikrobiálně, chemicky a parazitárně znečištěn nad limity upravené prováděcím právním předpisem. Podmínky provozu takové hrací plochy s pískovištěm, režim údržby a způsob zajištění stanovených hygienických limitů upraví provozovatel v provozním řádu. Prováděcím právním předpisem je **vyhláška č. 135/2004 Sb.**, kterou se stanoví požadavky na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch.

V souvislosti s hygienou ještě zmíníme **vyhlášku č. 343/ 2009 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých**,

kde např. § 5 předepisuje podmínky pro prostory a podlahy a bezpečnost tělocvičen. **Vyhláška č. 108/2001 Sb.** stanoví **hygienické požadavky na prostory a provoz škol, předškolních zařízení a některých školních zařízení** a předepisuje hygienické požadavky na umístění, prostorové podmínky, osvětlení apod.

Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků, je pro danou oblast zásadní. Jeho účelem je zajistit, aby výrobky uváděné na trh nebo do oběhu byly z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví pro spotřebitele bezpečné. Důležité je zmínit, že za výrobce se pro účely tohoto zákona považuje i osoba, která výrobek upraví, jakož i další osoby v dodavatelském řetězci, jejichž činnost má prokazatelný vliv na vlastnosti výrobku (tedy např. montážní firma). Tento zákon se pro posouzení bezpečnosti výrobku nebo pro jeho omezení rizik, která jsou s užíváním výrobku spojená, použije tehdy, jestliže požadavky na bezpečnost nebo omezení rizik nestanoví příslušná ustanovení zvláštního právního předpisu – což je v naprosté většině nebezpečí a rizik případ hřišť, sportovišť a tělocvičen. Za bezpečný výrobek se pak považuje splnění podmínek českých technických norem.

Z hlediska provozu předmětných zařízení považuje za potřebné zmínit též **zákon č. 634/1992, o ochraně spotřebitele** v platném znění. Ukládá – v dané souvislosti – zejména podmínky prodávajícímu (poskytovateli služby) a jeho význam zde spočívá rovněž z hlediska kompetencí České obchodní inspekce ve vztahu k dětským hřištím.

Ve vztahu ke stavebním požadavkům a kolaudačním řízením stručně odkazujeme na následující legislativu.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (Stavební zákon) upravuje ve věcech stavebního řádu zejména povolování staveb a jejich změn, terénních úprav a zařízení, užívání a odstraňování staveb.

Vyhláška 132/1998 provádí některá ustanovení stavebního zákona, např. návrh na vydání územního rozhodnutí, dále Žádost o povolení terénních úprav atd.

Vyhláška 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu např. v § 12 vyžaduje, aby provedení oplocení neohrožovalo bezpečnost osob včetně osob s omezenou schopností pohybu a orientace a účastníků silničního provozu. Vyhláška však také uvádí velikosti tělocvičen dle výškové úrovně stropů.

Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby v §7 vyžaduje, aby oplocení pozemků neohrožovalo bezpečnost osob, účastníků provozu a zvířat atp.

Další předpisy se spíše vztahují k vymezení zodpovědnosti za vady, za případné nehody apod.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník v ustanoveních o odpovědnosti za škodu výslovně uvádí, že „každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí. Pokud dojde ke škodě v důsledku porušení právní povinnosti, pak za tuto škodu odpovídá ten, kdo příslušnou právní normu porušil. Provozovatel dětských hřišť a sportovišť je nepochybně osobou,

kteřá je povinna zajistit bezpečný provoz jím provozovaných zařízení.

Zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku se již přímo dotýká problematiky odpovědnosti. Dojde-li v důsledku vady výrobku ke škodě na zdraví, k usmrcení nebo ke škodě na jiné věci než je vadný výrobek, určené a užívané převážně k jiným než podnikatelským účelům, odpovídá výrobce poškozenému za vzniklou škodu, jestliže poškozený prokáže vadu výrobku, vzniklou škodu a příčinnou souvislost mezi vadou výrobku a škodou. Výrobce se však může odpovědnosti za určitých podmínek zprostit.

Je zcela nezbytné poukázat i na odpovědnost trestněprávní. Tato pak vychází z ustanovení §180 zák. č. 140/1961 Sb., **trestního zákona** (obecné ohrožení), kde je chápána tak, že se trestního činu dopustí ten, kdo „z nedbalosti způsobí nebo zvýší obecné nebezpečí nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění“. V této souvislosti ovšem nelze předjímat, že každé porušení právní normy upravující provozování zařízení lze označit jako chování naplňující skutkovou podstatu trestného činu. Jiná situace však nastane, pokud při provozu zařízení dojde k úrazu či usmrcení. V takovém případě je nutno počítat s tím, že pokud zařízení, na kterém k úrazu došlo, nespĺňuje předepsané normy, nastává trestní odpovědnost odpovědných osob. Trestní sazby jsou pak stanoveny s ohledem na velikost způsobené újmy.

Zmiňujeme ještě několik předpisů a rezortních pravidel vydaných s ohledem na provoz zařízení.

Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů v platném znění uvádí postup při evidenci úrazů včetně předložení vzoru formuláře o úrazu.

Vyhláška MŠMT č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz škol stanoví hygienické požadavky na prostorové podmínky, vybavení, provoz, osvětlení, vytápění, mikroklimatické podmínky, zásobování vodou a úklid škol, předškolních zařízení a školských zařízení zařazených do sítě předškolních zařízení, škol a školských zařízení.

Metodické doporučení Státního zdravotního ústavu č.j. CHŽP 35-112/07-10 k zajištění ochrany zdraví a zvýšení bezpečnosti dětí a mládeže na dětských a sportovních hřištích i v tělocvičnách zahrnuje mj. provádění nezávislých kontrol a předkládá vzory návštěvních a provozních řádů k těmto zařízením. Je určena pro všechny provozovatele veřejných dětských hřišť a sportovišť.

Metodická informace MŠMT k zabezpečování provozu a údržby ve sportovních zařízeních, na dětských hřištích a v tělocvičnách č.j. 24 199/2007-50 uvádí mj. požadavky na vlastnosti materiálů, montáže, provoz a nezávislou kontrolní činnost revizním technikem v oblasti tělocvičného nářadí a dětských hřišť, prováděných fyzickou osobou s příslušnou certifikací nezávislou na výrobcí či provozovateli, která posuzuje celkovou úroveň bezpečnosti příslušného zařízení vycházejícího z provedené montáže, oprav a případně dodatečně vestavěných a vyměněných prvků a částí. Je

doporučením i pro jiné subjekty, např. občanská sdružení vyvíjející činnost v oblasti sportu a jiných pohybových aktivit (tělocvičné jednoty, sokol, a další sdružení) a provozovatele všech veřejných zařízení (města, obce) i jejich statutární zástupce.

Státní zdravotní ústav vydal **Principy provozu venkovních hracích ploch** k plnění požadavků daných zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví ve znění posledních předpisů a zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky ve znění posledních předpisů a uvádí zásady provozu volných hracích ploch včetně nezávislé kontroly provozu hracích ploch a zařízení dětských hřišť.

V neposlední řadě odkazujeme na Soubor pedagogicko-organizačních informací pro mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a školská zařízení na školní rok 2010/2011, který seznamuje pedagogické pracovníky a statutární zástupce ve školství se souborem informací např. o vzdělávacích programech, prevenci a ochraně zdraví žáků a studentů; doporučuje

ředitelům jednotlivých zařízení spolupráci s Komorou SOTKVO a v oblasti sportu odkazuje na Metodiku MŠMT k zabezpečování provozu a údržby ve sportovních zařízeních, na dětských hřištích a v tělocvičnách.

2.2 Technické normy

V textu výše bylo ve vztahu k technickým požadavkům na provozovaná zařízení konstatováno, že splnění základních požadavků právního předpisu či splnění obecné bezpečnosti dle příslušného zákona se předpokládá, je-li splněna technická norma, týkající se daného nebezpečí či rizika. Technické normy jsou doporučující, ale protože jsou uznávanými technickými pravidly, které se vyvíjí řadu let v návaznosti na statistiky a poznatky z praxe s využitím stále vzrůstající úrovně techniky, je přípustné odchýlení od normy pouze v tom případě, že je zaručena bezpečnost jiným způsobem.

Českých technických norem, které se vztahují k uvádění herních a sportovních prvků na trh, resp. k provozu dětských hřišť, sportovišť a tělocvičen je několik desítek, proto je zde nebudeme citovat. Jejich seznam lze nalézt na specializovaných webech, např. na nově otevřeném webu www.overenehriste.cz.

3 Bezpečnost dětských hřišť

3.1 Obecné požadavky

Výše citovaným nařízením vlády č. 173 /1997 Sb. se stanoví vybrané výrobky k posuzování shody (s příslušnou normou). Touto normou je v daném případě zejména ČSN EN 1176. Od 1. 12. 2002 musí být veškeré herní prvky uvedené do provozu na veřejných hřištích certifikovány autorizovanou osobou (zkušebnou) ve shodě s jejími požadavky.

Norma se vztahuje na hřiště pro veřejná užití – veřejná dětská hřiště, školy, školky a dětské domovy a na zařízení s přístupem veřejnosti – komerční a zájmové sféry (hřiště ve společenství vlastníků budov, supermarketů, hotely, restaurace, nemocnice, čerpací stanice, kempy, koupaliště, centra pro volný čas, benzinové pumpy, zábavná centra, ZOO apod.). K herním zařízením se také řadí zcela ohrazená dětská zařízení – jedná se o dětské koutky, ohrazené prostory pro hru dětí s různými herními prvky jako jsou skluzavky, klece s míčky, tubusy apod. Tato herní zařízení se zpravidla nachází v hernách a obchodních domech. Požadavky na ně kladené jsou uvedeny v citované normě (část 10).

Specifický přístup, tj. mimo rámec citované normy se týká tzv. dobrodružných dětských hřišť (jsou ohrazená plotem, zabezpečená a provozována s dostatkem zaměstnanců v souladu s obecně přijatými zásadami, které povzbuzují rozvoj dětí a často používají vlastnoručně postavené nářadí), a v případě, kdy herní prvek definičně spadá do oblasti hraček.

Norma stanovuje požadavky, které ochrání dítě před nebezpečím, jež nemusí být schopno předvídat, když používá zařízení k zamýšlenému účelu nebo způsobem, který lze logicky očekávat. Účelem této normy není vymezit hodnotu hry. V praxi to znamená, že herní prvky jsou konstruovány tak, že např. dítě sice může z prvku spadnout, ale tato skutečnost je na první pohled zřejmá. Při pádu se však nesmí nikde a ničím zachytit a v prostoru pádu nesmějí být žádné překážky. Povrch, na který dítě dopadne, musí odpovídat výšce volného pádu, to znamená, musí mít určité vlastnosti ke změkčení dopadu.

3.2 Hlavní zásady bezpečného provozu

Jsou stanoveny ukazatele na bezpečný pád a dopad, zabránění riziku zachycení, dostatečný volný prostor při pohybu a na zabránění riziku stlačení.

3.2.1 Bezpečný pád a dopad

Hlavním ukazatelem, kterým se toto pravidlo řídí, je výška volného pádu „VVP“ (největší svislá vzdálenost od jednoznačně uvažované opory těla k dopadové ploše pod ní). Je to např. vzdálenost mezi podestou a terénem hřiště, dále vzdálenost mezi hrazdou a terénem hřiště. Na základě výšky pádu se stanovuje rozloha dopadové plochy. Základním rozměrem je 150 cm od vyvýšené části zařízení pro výšku pádu 150 cm. S rostoucí výškou volného pádu se zvětšuje i dopadová zóna. Nad výškou volného pádu 300 cm musí být

zařízení konstruováno tak, aby nebylo možno zařízení opustit jinak než určeným způsobem a musí být zabráněno možnosti pádu. Nejvyšší možná výška volného pádu u zařízení dětských hřišť je 300 cm.

Dle výšky volného pádu je odvozen i druh a mocnost materiálu v dopadové zóně. Jaké jsou vhodné materiály pro tlumení v dopadových zónách? Používá se písek (praný s minimálním procentem hlinitých příměsí a to proto, aby si pohybem dětí po hřišti zachoval svoji sypkost a tlumící vlastnosti), dřevěné štěpky (maximální povolená velikost štěpek je 3 cm, výhodou jsou mnohdy nízké pořizovací náklady, nevýhodou zahňívání a tvorba plísni., kůra (svými vlastnostmi materiál podobný dřevěným štěpkům), kačírek (kamínek se zrnitostí 2–8 mm s přirozeně oblémi hranami (nedrcený), má vynikající tlumící vlastnosti, po dešti ihned vysychá, atd. – velmi vhodný) a konečně dlaždice z recyklované gumy (mnoho typů; v zásadě jsou velmi vhodné. Je vhodné volit materiál do dopadové plochy individuálně, neboť každý z materiálů má své dobré vlastnosti, ale i nevýhody.

Každý herní prvek má svoji ochrannou zónu; tyto zóny se mohou v některých případech vzájemně překrývat. To znamená, že herní prvky, které spolu sousedí, mohou být rozmístěny tak, že se jejich dopadové zóny překrývají. Avšak dle druhu herního prvku a dle výšky pádu je nutno určit, ve kterém případě je překrývání dovoleno a kdy je zakázáno. Proto uvedená norma od roku 2009 uvádí provedení vstupní kontroly před uvedením hřiště do provozu. Nezávislý odborný technický

kontrolor tak objektivně vypočítá a určí, zda jsou herní prvky rozmístěny v souladu s požadavky normy.

3.2.2 Zabránění zachycení

Velmi důležitým aspektem týkajícím se bezpečnosti, je zabránění riziku zachycení. Zařízení musí být sestaveno tak, aby žádné otvory netvořily zdroje nebezpečí zachycení – rizika zachycení totiž tvoří tzv. „neočekávané překážky“ a bývají zdrojem častých a vážných úrazů. Všeobecně lze říct, že zařízení může obsahovat jen takové malé otvory, do kterých dítě nemůže danou část těla strčit, anebo natolik velké, aby mohlo vsunutou část těla bezpečně vytáhnout. Přehled možných situací zachycení uvádí přehled v tabulce na následující straně.

3.2.3 Volný prostor při pohybu

Při tzv. „nuceném pohybu“ např. při houpání na houpačce, jízdě po skluzavce, točení na kolotoči apod. je nezbytné, aby u herního prvku byl předepsaný volný prostor. Tento prostor norma uvádí dle charakteru prvku, v návaznosti na výšku pádu apod. Při montáži musí být požadavky na volný prostor dodrženy a jsou poté předmětem ročních kontrol.

3.2.4 Nebezpečí stlačení

Všeobecně lze říci, že pohyb všech zařízení by měl končit nejméně 230 mm nad pevnou podložkou tak, aby nemohlo dojít k poranění hlavy (např. vahadlová houpačka, kolébačky). U některých zařízení stanovuje norma ještě větší vzdálenost. Možná rizika jsou opět předmětem ročních kontrol.

Zabránění zachycení

přehled možných situací zachycení

		1	2	3	4	5	6
		Ohraničené otvory			Otvory ve tvaru V	Výčnělky	Pohyblivé části zařízení
		úplně ohraničené		částečně ohr.			
		pevné	nepevné				
A	Celé tělo						
B	Hlava /krk hlavou napřed						
C	Hlava /krk nohama napřed						
D	Paže a ruka						
E	Noha a chodi- dlo						
F	Prst						
G	Oblečení						
H	Vlasy						

3.3 Požadavky ve vztahu k výstavbě hřiště

3.3.1 Materiály pro dětská hřiště

Materiály se musí vybrat a chránit tak, aby soudržnost z nich vyrobené konstrukce zařízení odolala do další následující kontroly spojené s údržbou. Materiály musí být zpracovány po řemeslné stránce odborně. Výběr materiálů by měl být zohledněn na nehořlavost, nezávadnost a odolnost (např. hniloba, koroze, tvorba třísek).

- Části z **řeziva** musí být navrženy takovým způsobem, aby dešťové srážky mohly volně odtékat, a aby nedocházelo k hromadění vody. Specifické požadavky jsou stanoveny pro případ styku s půdou.
- **Kovové** součásti musí být odolné proti povětrnostním vlivům. Kovy vytvářející jedovaté kysličníky, které se odlupují nebo odprýskávají, musí být chráněny nejedovatým nátěrem.
- **Syntetické materiály:** Jestliže je při údržbě obtížné určit, v jakém okamžiku se materiál stává křehkým, výrobci musejí poskytnout údaj o době, po jejímž uplynutí má být provedena výměna součásti nebo zařízení. Mělo by být možné, aby provozovatel dětského hřiště vizuálně rozeznal nadměrné opotřebení krycí vrstvy plastů vyztužených skleněnými vlákny výrobků určených pro skluzavky před tím, než by uživatel přišel do styku s nechráněnými skleněnými vlákny.
- **Nebezpečné látky** nesmějí být použity v zařízení dětského hřiště takovým způsobem, aby mohly vyvolat škodlivé zdravotní účinky u uživatele zařízení.

Z hygienického hlediska je nejvhodnější dopadovou plochou pryžová, která je neprášná, bez údržby, omyvatelná vodou (deštěm). Státní zdravotní ústav ji doporučuje. Na dalším místě lze preferovat před pískem kačírek. Neboť jím lehce voda protéká, zachovává si přirozené navrstvení (nezhutňuje se oproti písku), psi exkrementy nalézáme více na pískových plochách. Použití kůry do dopadových ploch nedoporučujeme, neboť vytváří často plísň.

3.3.2 Požadavky na provedení

Dřevěné zařízení musí být zhotoveno ze dřeva s nízkou náchylností k tvorbě třísek (nevhodnost jehličnatých dřevin). Povrch zařízení vyrobeného z jiných materiálů (např. skleněných vláken) se nesmí odštipovat. Zařízení nesmí obsahovat vyčnívající hřebíky, přečnívající ukončení ocelových lan nebo komponenty s hroty či ostrými hranami. Vyčnívající závitů šroubů na jakékoli přístupné části zařízení musí být trvale zakryty, např. půlkulatými maticemi. Matice a hlavy šroubů, které vyčnívají méně než 8 mm, musí být bez ostřin. Všechny sváry musí být hladce vybroušeny. Další požadavky se týkají přečnívajících částí, rohů, hran apod. (zaoblení, poloměr zaoblení atd.).

3.3.3 Další doporučení při výstavbě hřiště

Při navrhování hřišť by se nemělo zapomínat na několik důležitých aspektů, které uvádíme jen stručným výčtem:

- Zázemí pro doprovod – lavičky, odpadkové koše (městský mobiliář);
- Příjezd pro kočárky – zpevněné plochy;

- Pískoviště a lavičky ve stínu;
- Soustředění prvků na hřišti s rozdělením prvků pro různé věkové kategorie;
- Orientování skluzavek na sever (nebo severozápad);
- Umístění houpaček ke stranám hřišť (malá frekvence pohybu dětí bezp. prostorem);
- Dostatečně velké branky pro vjezdy mechanizace, zpravidla 1000 až 1500 mm;
- Vrata nebo demontovatelné pole plotu (výměna písku v pískovišti, doplnění materiálu v dopadových zónách apod.);
- Bezbariérové přístupy pro postižené děti.

3.4 Zvláštní povinnosti provozovatele

3.4.1 Kontroly

Kontrola po instalaci – vstupní kontrola se provádí na dokončených nových hřištích, a to kompetentní osobou, která posoudí shodu s odpovídajícími částmi ČSN EN 1176 (*je nutno vyloučit montážní závady*).

Běžná **vizuální kontrola** se provádí zpravidla denně, umožňuje rozeznat nápadné zdroje nebezpečí (utržené části zařízení, sklo a injekční stříkačky v prostoru hřiště atd.). Provádí ji pověřený pracovník provozovatele.

Provozní kontrola se provádí pravidelně v rozmezí 1–3 měsíců (dle doporučení výrobce) s přihlédnutím k charakteru hřiště a jeho návštěvnosti. Sleduje technický stav herních prvků a dopadových ploch. Provádí proškolená osoba (údržbář, technik) pověřená

provozovatelem a ve vztahu k zařízení se řídí pokyny od výrobce. Může být rovněž pověřena odborná firma nebo přímo výrobce.

Hlavní **roční odborná technická kontrola** se provádí za účelem zjištění celkové úrovně bezpečnosti zařízení, základů a povrchů, např. shody s předpisy a normou (normami), včetně jakýchkoliv změn udělaných jako výsledek stanovení bezpečnostních opatření, povětrnostních vlivů, známek rozpadu nebo koroze a jakékoliv změny úrovně bezpečnosti zařízení, plynoucí z provedených oprav nebo dodatečně vestavěných nebo vyměněných částí. Provádí se minimálně jednou za 12 měsíců. Provádí ji oprávněná osoba; na základě Metodiky MŠMT č.j. 24 199/2007–50, platná od ledna 2008 a Metodiky Státního zdravotního ústavu ČR CHŽP 35–112/07–10 se doporučuje nezávislá certifikovaná osoba bez vazby na výrobce či provozovatele „odborný technický kontrolor“.

POZOR! Výrobci nepřísluší stanovit, kdo bude provádět hlavní roční kontrolu, nebo k této určovat osoby pouze výrobcem proškolené, dále by neměl vyvíjet kontrolní činnost a kontrolovat další výrobce! Rovněž zapracování těchto podmínek do smluvních vztahů při prodeji výrobků je nepřípustné! Takové jednání se v první řadě neshlazuje s dobrými mravy, vyvolává střety zájmů a porušuje nejen požadavky technických norem, ale i zákonná ustanovení! Provozovatel by měl při uzavírání smluv takovátou ujednání jako strana objednávající či kupující vyloučit tak, aby měl i do budoucna možnost svobodně si vybrat nezávislou kontrolu.

Jen nezávislá kontrola zajišťuje ne-strannost a objektivitu.

3.4.2 Údržba

Běžná údržba zařízení hřišť a ploch musí sestávat z preventivních opatření, aby byla zachována jejich bezpečnost a funkčnost. Zahrnuje utažení upevňovacích prvků (při provozní kontrole), přetření a opětovná úprava povrchů dle doporučení od výrobce, údržbu všech povrchů tlumících nárazy (při provozní kontrole), promazání ložisek (většinou 1× za rok), doplnění sypkého materiálu dle značek od výrobce (při provozní kontrole), čištění, odstranění skleněných střepů a jiných úlomků či znečišťujících příměsí (denně), sekání travnatých ploch a úklid dle provozního řádu apod.

Korekční údržba musí zahrnovat opatření směřující k nápravě závad nebo k opětovnému navození nezbytné úrovně bezpečnosti zařízení hřiště a jeho povrchu.

3.4.3 Dokumentace provozovatele

Dokumentace týkající se hřiště musí zahrnovat:

- a) **prohlášení o shodě** výrobce (dovozce) doložené certifikátem posouzení shody třetí stranou
- b) **návody výrobce ke kontrole a údržbě**, které zahrnují
 - upozornění na konstrukční detaily vyžadující zvýšenou kontrolu, ale i údržbu;
 - upozornění na podrobnosti týkající se oprav (např. údaje o materiálech);
 - upozornění na speciální materiály, které musí být speciálním způsobem likvidovány;

- informaci o údržbových a inspekčních intervalech.

Poznámka: výrobcem uvedené intervaly k údržbě i k provozním prohlídkám se mohou vztahovat pouze na průměrné hodnoty získané praxí. Podle místa instalace a frekvence používání se mohou skutečné požadavky značně odlišovat. **Rozhodnutí je vždy na provozovateli zařízení.**

- c) návody k obsluze, v případě potřeby;
- d) záznamy provozovatele, např. deník;
- e) určité konstrukce a nabídkové dokumenty;
- f) v případě zranění dítěte záznamy o úrazech;
- g) provozní řád hřiště;
- h) návštěvní řád.

3.4.4 Informace pro uživatele a kontrolu

Na hřišti musí být umístěn znak (piktogram) poskytující informaci:

- a) telefonní číslo k přivolání záchranné služby;
- b) telefonní číslo k nahlášení závažných poškození;
- c) název hřiště;
- d) adresa hřiště;
- e) ostatní odpovídající místní informace je-li to možné.

Vjezd, výjezd a únikové trasy na a z hřiště určené veřejnosti a záchranné služby musí být kdykoliv přístupné a prosté překážek.

Každý herní prvek musí být trvale označen štítkem od výrobce, který obsahuje jméno a adresu výrobce nebo autorizovaného zástupce, typ zařízení

a rok výroby, číslo příslušné normy a dále značkou základní úrovně (výška zásypu – tlumící materiál nebo výška zabudování – trávník).

3.4.5 Zásady provozu a hygiena volných hracích ploch

Venkovní hrací plochy s pískovištěm: Četnost kontroly stanoví v minimálním rozsahu kontrolní plán orgánů ochrany zdraví (krajské hygienické stanice – KHS). Dle zkušeností se doporučuje 1× ročně, podle potřeby a podmínek provozu zařízení, např. před začátkem sezóny nebo během sezónního provozu. Předmětem kontroly

je kontrola provozního řádu a vizuální kontrola pískoviště. U pískovišť se kontroluje kvalita písku – mikrobiologická kontrola je pouze indikátorem prováděných opatření.

Doporučení – v pískovišti v letních měsících prohazovat písek, když pálí slunce. Pískoviště by mělo být zakryto prodyšnou plachtou, aby nevznikaly plísň. Ohledně možného znečištění písku psími exkrementy se doporučuje oplocení hřiště. Zákon stanoví oplocení pouze u mateřských školek. Postup provozování pískoviště (čištění, výměna písku atd.) musí být součástí provozního řádu.

4 Bezpečnost sportovních hřišť

4.1 Všeobecné bezpečnostně technické požadavky

Bezpečnost sportovních hřišť se řídí normou ČSN EN 15 312. Tato norma platí pro volně přístupná multifunkční venkovní sportovní zařízení, která jsou vázána na určité místo, obvykle se zařízeními pro badminton, basketbal, fotbal, házenou, hokej, tenis, stolní tenis, volejbal a pro multifunkční sportovní zóny, a to pro veřejné užívání hlavně dětmi a mladistvými, buď samostatně nebo společně. Vztahuje se na prvky a zařízení, která nejsou určena pro děti mladší než 36 měsíců.

Materiály by měly být vybírány a zabezpečeny tak, aby stabilita zařízení vyhotoveného z těchto materiálů nebyla omezena před další provedenou údržbářskou kontrolou. Dřevěná zařízení musí být vyrobena z beztrískového dřeva. Povrchy zařízení z ostatních

materiálů (např. skleněné vlákno) musí být netříštivé. Drsné povrchy by neměly představovat žádné nebezpečí úrazu.

Z hlediska **konstrukční pevnosti** zařízení musí být pevné, stabilní a kotvené. Přenosné zařízení musí být zajištěno proti převrácení.

Na každém dostupném dílu zařízení jsou nepřístupné přečnívající hřebíky, volně čnějící dráty, konce lan nebo hroty a díly s ostrými hranami. Sleduje se odstup a zabezpečení přečnívajících částí. Vyčnívající šroubové závity na každém dílu přístupného zařízení musí být trvale přikryty.

Zařízení musí být konstruována tak, aby žádný otvor nepředstavoval **ohrožení pastí** pro hlavu nebo krk, ani v pohybu hlavou směrem dopředu ani v pohybu nohama dopředu. Ani u sportovních zařízení nesmí dojít k rizikům zachycení hlavy, krku, části těla, ošacení apod.

Prostor v zařízení, na zařízení nebo okolo zařízení, kde se může vyskytnout uživatel, nesmí obsahovat **překážky**, které uživatel neočekává, nebo které by mohly vést ke zraněním v případě, že do nich uživatel narazí. Příklady pro očekávané překážky, např. nepravidelně umístěné tyče (které mohou být odstranitelné, aby se umožnil vstup invalidním vozíkům), jsou touto normou vyloučeny.

Spojovací součásti musí být zajištěny tak, aby se nemohly samovolně uvolnit, kromě případu, kdy tak jsou úmyslně konstruovány. A spojovací součásti musí být zajištěny tak, aby nemohly být uvolněny bez použití nářadí.

Opotřebované součásti nebo takové součásti, u kterých je během životnosti zařízení plánovaná obnova, např. ložisko, musí být vyměnitelné. Vyměnitelné díly by měly být zajištěny proti neoprávněnému zásahu a neměly by vyžadovat údržbu. Vyskytující se maziva by neměly zařízení znečistit nebo zamezit jeho bezpečnému užívání.

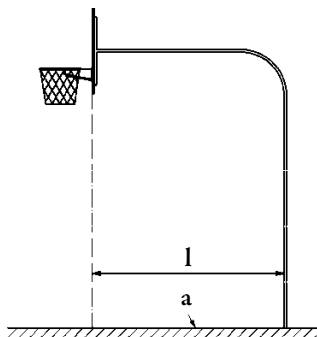
Drátěná lana musí být vyhotovena z pozinkovaných drátů nebo z drátů odolných proti korozi. Přístupné spony drátěného lana, jehož konce závitu přecházejí více než 8 mm, smí být použity pouze mimo hrací plochu nebo musí být zakryty vhodnými prostředky. Stahovač musí mít dvě uzavřená oka a musí být vyrobena z materiálu odolného proti korozi. Musí být zajištěna proti rozmotání bez použití nářadí. Řetězy mají limitované velikosti ok článků.

Základy musí být konstruovány tak, aby kvůli nim nevzniklo žádné nebezpečí (rozpojení, náraz). Mělo by být

zajištěno, aby se základy vlivem koroze neuvolnily.

4.2 Zvláštní požadavky

4.2.1 Zařízení pro basketbal

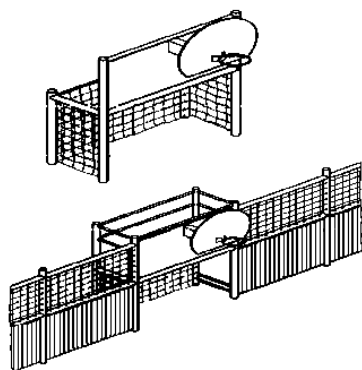

l volný prostor

a koncová linie hracího pole

Různé druhy konstrukcí mají požadavky na bezpečné zabudování, zajištění stability, volný prostor a koncovou linii hracího pole. Konstrukce nesmí vykazovat rizika zachycení, musí být značena výrobním i bezpečnostním štítkem. Deska i koš se sítkou nesmí vykazovat žádná rizika.

4.2.2 Brány

Branky mohou být samostatné, nebo součástí oplocení i kombinované s basketbalem, součástí vstupu/výstupu na hřiště.

Konstrukce musí být pevné, nesmí vykazovat rizika zachycení, musí být zajištěna proti převrácení. Pokud jsou branky přenosné je dostatečné, pokud jsou např. řetězy se zámkem připoutány k pevné části oplocení. Branky musí být zajištěny i v parkovací poloze. Branka je opatřena výrobním a bezpečnostním štítkem.

4.2.3 Ostatní prvky a části zařízení

Pokud se použijí **multifunkční sítě a multifunkční sloupy** (např. pro tenis, volejbal), musí splňovat minimálně požadavky specifické normy EN 1271.

Pokud budou v zařízení umístěny **stoly pro stolní tenis**, musí tyto být pevně spojeny se zemí a zajištěny proti posunutí pomocí vlastní váhy nebo pomocí ukotvení. Stoly pro stolní tenis instalované podle návodu výrobce musí bez posunutí nebo překlopení odolávat normou určené horizontální síle.

Na **běžecské ovály a dráhy** jsou normou stanoveny specifické kvalitativní požadavky specifikace pro rovinky a zatáčky atd. Požadavky na **doskočiště** (např. skok do dálky) zahrnují naplnění pískem po okraj; obrubníky doporučujeme pryžové, je-li to možné, umístěné tak, že osa obrubníku je totožná s prodlouženou osou rozběhové dráhy. Doskočiště nesmí vykazovat rizika úrazu.

Hrazdy, žebřiny, šplhací stěny v areálech sportovních zařízení musí být vybaveny **dopadovými plochami** k utlumení nárazu. Tyto dopadové plochy se zhoto- vují dle požadavků ČSN EN 1176.

Ohraničení multifunkčního sportovního zařízení musí mít výšku minimálně 0,9 m. Při výšce nad 1 m musí být ohraničení utvořeno tak, aby to nesvádělo uživatele k tomu, aby se na něj položil nebo posadil, popř. pokud je opatřeno plnicími elementy, aby se na ohraničení vyšplhal.

4.2.4 Pokyny pro uživatele a kontrolu

Na nápadnou plochu musí být umístěn zřetelně viditelný pokyn s minimálně následujícími údaji:

- toto zařízení je určeno pro děti od 36 měsíců;
- výstražné upozornění „Nesplhat na konstrukci nebo síť“;
- výstražné upozornění „Nevěšet se na kruh“ (pokud existuje);
- výstražné upozornění „Kvůli nebezpečí stržení nenosit prstýnky“;
- jméno a telefonní číslo správce / pracovníků technické údržby;
- číslo tísňového volání v případě nehod

Každý sportovní prvek musí být zřetelně, čitelně a trvale označen minimálně následujícími údaji:

- jméno a adresa výrobce nebo jeho zmocněného zástupce;
- označení a rok výroby zařízení;
- číslo a datum této Evropské normy, tzn. EN 15312.

Provozovatel sportovních zařízení vede rovněž **záznamy o kontrole a údržbě** – viz samostatná kapitola.

4.3 Zvláštní požadavky pro skateboardingová hřiště

Bezpečnost skateboardingových hřišť se řídí normou ČSN EN 14 974.

Mají-li být zařízení pro provozování skateboardingu provozována ve spojení s dětskými hřišti, parky a podobnými zařízeními, musí být prostorově nebo konstrukčně oddělena nebo ohraničena.

Jízdní plochy u zařízení pro provozování skateboardingu musí být v přechodu k hraničící najížděcí oblasti vytvořeny tak, aby bylo zaručeno bezpečné najíždění a vyjíždění. Všechny dosažitelné hrany musí být zaobleny (v poloměru min. 3 mm).

Příklad sledovaných požadavků a ukazatelů:

- Při výšce pádu nad 1 metr – opatřené prvky zábradlím
- Zařízení pro provozování skateboardingu musí být koncipována stabilně
- Žádná rizika zachycení
- Zařízení pro provozování skateboardingu musí být instalována na rovném a nosném podkladu
- Bezpečnostní oblasti platí pro volně stojící tvary a typy a mohou se překrývat. Při překrývání musí být dodržena minimálně největší bezpečnostní oblast platná pro jednotlivé zařízení pro provozování skateboardingu.

Výrobce musí dodat kompletní konstrukčně **specifický návod k montáži** v jazyce uživatelské země, obsahující vedle kusovníku ještě minimálně následující údaje:

- a) Odkaz na bezpečnostní oblasti, jejich rozměry a údaje o případných najížděcích oblastech (např. uspořádání bez překážek).

- b) Odkaz na případné nutné zakládání s uvedením vyskytujících se zatížení a jejich rozdělení.
- c) Odkaz na kotvicí části, pokud tyto nejsou součástí dodávky.

Návod k montáži musí být doplněn přehlednými výkresy anebo obrazovými znázorněními.

Na přístupech k místům, kde jsou instalována zařízení pro provozování skateboardingu, musí být umístěna jasně čitelná **informační tabule**.

Pomocí údržby a inspekce zařízení pro provozování skateboardingu musí být udržena a zajištěna plánovaná bezpečnost zařízení. Provozovatel zpracovává **pokyny pro údržbu**. Ke každému zařízení (prvku) pro provozování skateboardingu musí výrobce dodat návod k údržbě v jazyce uživatelské země, obsahující alespoň tyto údaje:

- a) Upozornění na konstrukční detaily vyžadující údržbu (např. čištění vodních odtoků, dotažení šroubových spojů).
- b) Upozornění na podrobnosti týkající se oprav (např. údaje o materiálech).
- c) Upozornění na speciální materiály, které musí být speciálním způsobem likvidovány.
- d) Informaci o údržbových a inspekčních intervalech.

Údržbou a inspekcí musí být pověřeny oprávněné osoby, instituce nebo firmy.

Poznámka: Výrobce uvedené údržbové a inspekční intervaly se mohou vztahovat pouze na průměrné hodnoty získané praxí. Podle místa instalace a frekvence používání se mohou **skutečné požadavky značně odlišovat**.

5 Bezpečnost tělocvičen

5.1 Požadavky na vlastnosti náradí

Tvar, rozměry a hmotnost náradí, možnost jeho nastavení (přizpůsobení cvičencům) i povrchová úprava musí být voleny a navrženy podle:

- předpokládané činnosti, provozované na daném náradí, a v souladu s mechanismem pohybu,
- tvaru lidského těla, věku, výšky, hmotnosti, případně pohlaví cvičících (individualizace činností, zvládnutelnost činnosti na daném náradí),
- úrovně a výkonnosti cvičících (organizované – neorganizované činnosti, výkonnostní – rekreační činnosti),
- možného vývoje daného sportu,
- možných variant činností, vč. kreativního využití souvisejícího s pohybovým experimentem (zvláště u dětí),
- zásad maximální bezpečnosti při činnostech na daném náradí, včetně pohyblivého náradí (eliminující možnost pádu či vypadnutí, úrazu při náhodném či nechtěném kontaktu s některou částí náradí, pádu z náradí na některou jeho část nebo na dopadovou plochu atd.).

Nosnost náradí je základním předpokladem pro jeho bezpečné využití. Při jeho návrhu a konstrukci je nutné zajistit odolnost vůči:

- běžnému i extrémnímu zatížení,
- velké hmotnosti cvičícího nebo občasnému přetížení více cvičícími než je běžné (je nutné dbát pokynů výrobců pro povolené zatížení a na náradí přípustné zatížení vyznačit).

Pružnost náradí je do určité míry a pro určité činnosti žádoucí a usnadňuje cvičení (bradla, hrazda); příliš velká pružnost náradí však může vést vlivem rozkmitání nebo dočasné deformaci k ohrožení bezpečnosti cvičenců.

Materiál pro výrobu náradí, jeho potřebnou životnost i materiál pro jeho opravy musí odpovídat:

- výše uvedeným požadavkům účelu, funkčnosti a kvality náradí (jeho volba by měla být podložena rozbohem i srovnáním různých druhů materiálů),
- nárokům na jeho použití (namáhání materiálu a konstrukce náradí) i dalším podmínkám, jimž je náradí vystaveno; (během životnosti náradí by se jeho vlastnosti neměly měnit v takové míře, aby ohrožovaly kvalitu a bezpečnost cvičení i vzhled náradí; životnost náradí má být pokud možno stejná u jednoho typu náradí; v současnosti je nutné, vyžadovat náhradní díly přímo od výrobce nebo jeho dodavatele, protože náradí je vyráběno podle různých podnikových dokumentací).

5.2 Upevnění, manipulace, ukládání prvků

Při upevňování náradí je nutno vycházet zejména z těchto principů:

- Demontovatelné náradí musí být upraveno a zajištěno tak, aby nemohlo při samotné pohybové činnosti, při náhodném dotyku nebo při manipulaci nepovolanou osobou dojít k samovolnému uvolnění;

- U volně přístupného náradí (bez dozoru) musí být vyloučena ruční demontovatelnost bez použití speciálního náradí;
- V krytých prostorách se náradí upevňuje zpravidla na pevné části konstrukce budovy (do podlahy nebo do stěn);
- Části upevňující náradí (i dočasné kotvení) musí být řešeny tak, aby neohrožovaly bezpečnost cvičenců (organizace prostoru a činnosti);
- Zakrytí otvorů či kotvicích prvků (u náradí, které se dočasně upevňuje do podlahy) musí být řešeno tak, aby podlaha při jiném druhu použití měla stejnorodý povrch bez výstupků a prohlubní a aby nedocházelo ke změnám vlastnosti podlahy;
- Venkovní zabudované náradí se upevňuje zpravidla do betonových bloků, které musí být překryty povrchovou vrstvou (nesmí vyčnívat nad povrch);
- Kolem náradí s trvalým zabudováním je nutné vymezit dostatek místa (bezpečnostní vzdálenosti, bezpečnostní plochy), totéž platí i pro přemístitelné náradí;
- Dopadové plochy musí tvořit souvislou plochu v celém prostoru možného dopadu;
- Umístění přenosného náradí v nářadovně musí být takové, aby veškeré náradí bylo zcela přístupné bez dalšího přemístování, rovněž nesmí takto umístěné náradí vyčnívat mimo prostor nářadovny.

Pro rozmístění náradí v tělocvičnách se zpracovává provozní řád určující místo cvičení, ochranou dopadovou

plochu, způsob přemístování náradí (odpovědnosti za přesun) a jeho provozování předepsaným způsobem i úklidu cvičebního náradí na vyhrazeném místě, včetně vytyčení prostoru pro ukládání náradí.

Součástí provozního řádu by mělo být grafické znázornění vytyčovaných cvičebních ploch a ploch pro ukládání náradí.

Při manipulaci s náradím je třeba dbát na to, aby:

- byla co nejjednodušší a co nejbezpečnější (dáno výrobcem a organizační činností),
- manipulaci prováděli cvičenci, kteří jsou o způsobech manipulace poučeni (zvládají ji technicky),
- manipulaci prováděli cvičenci, kteří manipulaci zvládají fyzicky,
- přemístování bylo co nejsnazší (způsob a místo uložení vzhledem k obvyklému místu použití).

5.3 Cvičební (hrací) plochy

Pro provozování hracích ploch je nutné zabezpečit:

- kvalitu povrchu,
- u travnatých ploch celistvost za travnění, údržbu, včetně použití kvalitní závlahové vody, která musí odpovídat alespoň I. třídě pro závlahu ve smyslu normy,
- u podlah a umělých povrchů použití materiálu či povrchového nátěru, který je protiskluzový (minimalizuje nebezpečí uklouznutí) a tlumí běžné doskoky a dopady,
- u přírodních ploch neprašnost, pravidelné urovnávání povrchu, odstraňování kamínků a jiných přírodnin, které by mohly vést ke zranění,

- ochranu hrací plochy a náradí uzavřením po ukončení provozu případně oplocení dle příslušné vyhlášky,
- naplnění bezpečnostních norem týkajících se prevence úrazů a zdravotní nezávadnosti použitých materiálů a technologií – předkládá se doklad o zdravotní nezávadnosti výrobku,
- respektování věkových potřeb a individuálních zvláštností ve smyslu příslušné ČSN EN,
- dodržování režimu údržby a kontrol,
- dodržování provozního řádu,
- naplnění dalších norem vyhovujících podmínkám stanoveným příslušnými právními předpisy.

Oznámení veřejnosti se provede v místě obvyklým způsobem. Jde především o hrací plochy, u kterých je vytvořen předpoklad, že mohou být provozovány tak, že plochy nebudou mikrobiologicky a parazitologicky kontaminovány a plochy oplocených hřišť s řízeným provozem, zpracovaným provozním řádem apod.

5.4 Údržba

Do údržby náradí patří zejména:

- plánování údržby,
- pravidelné kontrolní prohlídky náradí,
- evidence zjištěných závad,
- drobné i celkové opravy,
- pravidelné čištění náradí nebo čištění podle potřeby; u některých druhů náradí i mazání a u náradí využívaného sezonně nebo používaného venku i konzervace.

Význam údržby náradí je možné posuzovat z různých hledisek. Největší význam mají hlediska:

- bezpečnosti cvičenců při pohybových činnostech (zanedbávali se údržba, může dojít i k vážným úrazům),
- ekonomické (nedostatečná údržba zkracuje životnost náradí a snižuje jeho užitnou hodnotu),
- estetické (dobře udržované náradí má přitažlivější vzhled než náradí neudržované a současně vede cvičící k šetrnému zacházení s ním).

5.5 Povinnosti výrobce, dodavatele (toho, kdo výrobek uvedl na trh)

U výrobků uváděných na trh předkládá dodavatel:

- návod pro montáž – uvedení do provozu,
- návod k užívání – vymezení prostředí užívání, údržby, kontroly a likvidace,
- u stanovených výrobků prohlášení o shodě (nebo kopii certifikátu),
- dodací list,
- záruční list,
- dodavatel zajišťuje uvedení do provozu odbornou firmou,
- označení výrobku dle příslušných ČSN EN.

6 Provozní předpisy

Provozovatel zabezpečuje vedení provozních předpisů, které stanoví náležitosti úklidu, údržby, péče o zeleň, určení četnosti kontrol a další. Provozní předpisy slouží provozovateli k vymezení a dodržování postupů při provozování zařízení i jednotlivých prvků a poskytují přehled kontrolním orgánům.

Provozní předpisy jsou velmi důležité. Chrání provozovatele do jisté míry při případných úrazech uživatelů či poškození prvků. Je nutné ošetřit v provozních předpisech např. přenášení náradí a kotvení (sportovní branky), zodpovědnost učitelů či cvičitelů před vstupem žáků na náradí – vizuální

kontrola náradí, uzamykání a otevírání prostor k provozování hry a sportu s určením odpovědnosti apod.

Provozovatel je povinen dále dodržovat další podmínky dané Vyhláškou č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých.

Doporučení – tělocvičné náradí v prostorách škol musí být udržováno v čistotě. Tělocvičné vybavení jako jsou žíněnky či plastové potahy by měly být omývány roztokem z hypermanganu minimálně po 6 měsících. V čistotě a bez prachu musí být i nářaďovna (místnost na uskladnění prvků a náradí).

6.1 Návštěvní řád (příklad)

Provozované zařízení – Veřejné dětské hřiště

Upozornění pro uživatele:

- Děti do šesti let v doprovodu dospělé osoby.
- U mladších dětí, věk minimálně 6 let, je povoleno používat zařízení pouze pokud je zabezpečený trvalý dozor dospělé odpovědné osoby. Dodržujte věkové hranice stanovené pro jednotlivé herní prvky.
- Sestava se skluzavkou je vhodná pro děti od 4 do 12 let.

Na hřišti je povoleno:

- vstupovat na trávníky

Na hřišti platí zákaz:

- poškozovat a znečišťovat prostory, zařízení a vybavení
- vstupu se zvířaty
- kouření, konzumace alkoholu a omamných látek
- manipulace s otevřeným ohněm
- užívání zařízení pokud je jeho povrch namrzlý nebo kluzký, případně při zjištění závady na zařízení

pokračování >

- v horkém počasí může být povrch herních zařízení rozpálen na teplotu, při níž hrozí vznik popálenin při doteku; dohlížející dospělá osoba je povinna teplotu zařízení předem překontrolovat a případně vstup děteti zakázat

Pokud dětské hřiště a pískoviště, herní prvky a vybavení jsou poškozeny či ve stavu, který brání jejich užívání, je případný vstup na vlastní nebezpečí uživatele.

Pobyt na dětském hřišti a pískovišti je na vlastní nebezpečí uživatele, za děti ručí rodiče, odpovědný zástupce či jiná osoba.

Uživatelé dětského hřiště a pískoviště jsou povinni řídit se ustanoveními provozního řádu, dodržovat pravidla slušného chování a dbát na pořádek, čistotu a bezpečnost.

Návštěvník je povinen:

- respektovat návštěvní řád a pokyny správce
- chovat se slušně a ukázněně tak, aby neohrožoval ostatní ani sám sebe
- dodržovat čistotu

Za úmyslné poškození dětského hřiště a pískoviště dítětem nebo škodu vzniklou nerespektováním provozního řádu nese odpovědnost v plné výši dohlížející dospělá osoba.

Provozovatel neručí na dětském hřišti a pískovišti za případnou ztrátu předmětů ve vlastnictví uživatele.

Porušení tohoto návštěvního řádu se postihuje podle obecných předpisů, pro podnikající fyzickou osobu při výkonu své podnikatelské činnosti nebo pro právnickou osobu do výše 200 000 Kč a u fyzických osob do výše 30 000 Kč.

Pokud se setkáte s poškozováním zeleně nebo vybavení hřiště, oznamte to prosím neprodleně Městské policii – telefon: 156 a odpovědnému pracovníkovi provozovatele, zabezpečíte tím větší bezpečnost pro své dítě.

Děkujeme Vám, že návštěvní řád dodržujete.

Správce hřiště:

Odpovědný pracovník: Jan Novák, tel. 444 444

Důležitá telefonní čísla:

hasiči	150	policie	158	záchranná služba	155
tísňové volání/SOS			112	městská policie	156

(povinnost ze zákona č. 258/2000 Sb. O ochraně veřejného zdraví)

Provozované zařízení – Veřejné dětské hřiště

Správce hřiště:

Městská část Praha X,

Odpovědný pracovník: Jan Novák, tel. 222 222, mobil: 666 666

Za úklid hřiště odpovídá:

Firma STROM podnik čistoty a údržby města, se sídlem XY

Odpovědná osoba: Michal Kos, tel. 111 111, mobil: 222 222

Provozní doba:

Od 1. května do 30. září od 8,00 do 21,00 hod.

Od 1. října do 30. dubna od 9,00 do 19,00 hod.

1) Denní úklid: (např. vždy do 8,00 hod.)

- každodenní otevírání a zavírání hřiště
- úklid odpadků z plochy hřiště
- úklid- přehrabání pískoviště
- pravidelná denní vizuální kontrola technického stavu herních prvků a mobiliáře
- odvoz odpadu
- ohrabání listí a odvoz listí
- úklid sociálního zařízení
- vysypání odpadkových košů

2) Průběžná péče o herní prvky a mobiliář

- okamžité odstranění zjištěných nebo nahlášených závad
- 1× týdně (např. středa od 13,00 hod.) provádět kontrolu stavu a čistoty se zástupcem úklidové firmy, což je zaznamenáno do předtištěného protokolu
- odstranění zjištěných nedostatků

3) Péče o zeleň

- sekání trávy a úklid
- drobné prořezy keřů a dřevin
- ohrabání a úklid listí

4) Údržba pískoviště

- kontrola stavu obrub pískoviště
- denní přehrabání pískoviště (odstranění hrubých nečistot, příp. stříkaček)
- 2× během roku překopat-přeházet písek v pískovišti (úložišti písku)
- 1× ročně výměna písku: březen/duben (použít písek kopaný hrubostí 0,4)

5) Provozní kontrola

- provádí se každých 8 týdnů
- osoba proškolená výrobcem, František Vomáčka, údržbář, bude provádět dle instrukcí od výrobce kontrolu prvků

pokračování >

6) Roční revize herních prvků

- kontrola dle ČSN EN 1176 a 1177 oprávněnou odbornou firmou nepřesahující období 12 měsíců
 - a) případná oprava
 - b) likvidace – výměna za nový

Vypracoval: J. Malý

V Praze, 5. 11. 2010

6.3 Proškolení kompetentní osoby o kontrole dětského hřiště (příklad)

Subjekt:

Zastoupen:

Školitel:

Proškolený:

1) Běžná vizuální kontrola

----- Pověřená osoba:

Tato kontrola se provádí denně, umožňuje rozeznat nápadné zdroje nebezpečí, které mohou být způsobeny vandalismem, používáním nebo povětrnostními podmínkami, např. zlomené části, utržené závěsy houpaček, nebezpečné předměty v dopadových zónách (kameny, klacky, rozbité lahve,...) a na pískovišti, obnažené základy, nadměrné opotřebením pohyblivých částí.

2) Provozní kontrola

----- Pověřená osoba:

Provádí ji kompetentní osoba každých osm týdnů. Z každé kontroly bude proveden zápis dle dodaného formuláře, který obsahuje popis kontrolovaných míst. Výrobce doporučuje obnovovat nátěr každé 2 roky.

Při montáži, kontrole musí být hřiště uzavřeno! Se všemi body formuláře Provozní kontroly byla seznámena kompetentní osoba. Se všemi body formuláře seznámen a všem úkolům rozumí:

zástupce výrobce (školitel):

proškolená osoba:

zástupce objednatele dětského hřiště:

datum:

podpisy osob:

Provozní kontrola (návod k údržbě)			
Instituce:	Herní prvek:		
Kontrolu provedl (pověřená osoba):	Provedena dne:		
Kontrolovaná místa:	vyhovuje	nevyhovuje	opraveno
Přezkoušet řetězy na opotřebení			
Zkontrolovat pevnost sedadel			
Prohlédnout klouby houpaček			
Přezkoušet ořet lan a provazů			
Zkontrolovat napětí lan – dotáhnout			
Zkontrolovat poškození kluzné plochy skluzavky			
Kontrola dřevěných částí – poškození			
Kontrola základů – dostatečné krytí, doplnit tlumící materiál			
Kontrola stavu dřeva v přízemních výškách z důvodu hniloby			
Dotážení šroubových spojů			
Kontrola pružin u houpadel			
Kontrola úrovně dopadové zóny dle rysek na herních prvcích			
Kontrola prasklin na prvku nad 8 mm			
Poznámky:			

7 Kontrolní činnost provozovaných zařízení

Provozovatel v trámci provozních podmínek zabezpečuje provádění kontrol – revizí provozovaných herních a sportovních výrobků nezávislou certifikovanou osobou – revizním technikem. Pokud při kontrole revizní technik zjistí na místě neopravitelnou závadu, je nutné zařízení/náradí ihned vyřadit z užívání a zajistit technicky tak, aby nemohlo být do opravy používáno. Totéž platí u dětských hřišť, kdy je provozovatel povinen provést zabezpečení zabráňující přístup na zařízení/náradí (do doby opravy). Na základě odborné technické kontroly, by měla být zjednána náprava a závady by měly být opraveny tak, aby byl opět zajištěn bezpečný provoz. Zvláště je nutno dbát na případy, kdy revizní technik označí zařízení/náradí za nevyhovující a neopravitelné.

Dojde pak k vyřazení z užívání a odstranění zařízení/náradí z tělocvičny či hřiště (oprava není ekonomická, vykazuje vysoká rizika úrazu a nevyhovuje ČSN EN, prošlá životnost atd.)

Revizní technik v oblasti tělocvičného náradí a dětských hřišť je fyzická osoba s příslušnou certifikací nezávislá na výrobci či provozovateli, která posuzuje celkovou úroveň bezpečnosti příslušného zařízení vycházejícího z provedené montáže, oprav a případně dodatečně vestavěných a vyměněných prvků a částí.

Revizní technik zabezpečuje odborné technické kontroly se zpracováním závěrečné zprávy a revizního protokolu s detailním popisem závad k odstranění.

Výstup prohlídek a odborných technických kontrol s podkladem o provedených opravách je nutnou evidencí, kterou uschovává provozovatel k prokázání péče o vybavení.

Postup při provádění kontrol:

- a) **běžná vizuální kontrola** – provádí ji provozovatel (pověřená osoba) v prováděcích cyklech, které stanovuje provozovatel podle frekvence užívání (týden – měsíc); o provádění kontrol je proveden jednorázově zápis v knize provozu, při zjištění závady je proveden zápis vždy,
- b) **provozní kontrola** – provádí ji provozovatel (pověřená osoba), která je proškolená a seznámená s charakterem výrobku a povinnostmi údržby; četnost provozních kontrol závisí na frekvenci užívání daného zařízení s přihlédnutím k místním podmínkám a doporučení výrobce (zpravidla čtvrtletně); o provozních kontrolách se vždy vedou písemné záznamy; provozovatel může provozní kontrolou pověřit též odbornou firmu,
- c) **odborná technická kontrola** – je prováděna výhradně revizním technikem minimálně 1× ročně v závislosti na frekvenci užívání daného zařízení podle doporučení výrobce s přihlédnutím k místním podmínkám; o provedené odborné technické kontrole vystavuje kontrolor revizní protokol.

Při hlavních ročních kontrolách by měla být zaručena nezávislost a objektivita.

Nezávislá odborná technická kontrola:

- zaručuje nezávislost, odbornost, návaznost na ČSN EN a legislativu
- kontroly nezávislou osobou jak ve vztahu k výrobci, tak k provozovateli, zaručují objektivitu, nestrannost a bezpečnost výrobků
- nedochází ke střetu zájmů ani k porušování dobrých mravů
- zaručuje nestrannost kontroly
- zajišťuje důvěru
- je zárukou zjištění závad před vypršením záruční lhůty (lze tedy ještě uplatnit příp. reklamaci u výrobce)
- orientuje se v požadavcích ČSN EN i legislativně v celém komplexu

zařízení – nejen dětských hřišť, ale i sportovišť, posiloven a tělocvičného nářadí

- je tedy schopna provést komplexní odbornou technickou kontrolu včetně proměření zkušebními prostředky v souladu vždy s platnými požadavky ČSN EN a další legislativou – a to pro celý komplex zařízení, neboť ji k tomu opravňují Certifikáty vydané certifikačními subjekty, akreditovanými národním akreditačním orgánem ČIA
- jen ti nejlepší výrobci si mohou dovolit bez obav kontrolu nezávislým kontrolorem

8 Značka kvality:

Hřiště – sportoviště – tělocvična – ověřený provoz

I z textu této publikace vyplývá, že zajištění a případně i doložení bezpečného provozu dětského hřiště, sportoviště, tělocvičny či podobných zařízení, určených pro děti a mládež či jimi využívanými, není pro vlastníky a provozovatele jednoduchou záležitostí. Je velmi nesnadné se orientovat v množství technických i administrativních požadavků, které s bezpečným provozem souvisejí.

Tuto skutečnost si uvědomilo několik subjektů, které se spojily ve svém úsilí a vytvořily model, který provozovatelům usnadní prokázání předpokladu bezpečného provozu jejich zařízení. Značka kvality „Hřiště – sportoviště – tělocvična – OVĚŘENÝ PROVOZ“ (dále jen „Značka“) je licencí zpřístupněna všem žadatelům, kteří chtějí

prokázat splnění a následné dlouhodobé dodržování shody provozovaných herních a sportovních prvků s požadavky legislativy a technických norem, a i bezpečný provoz celého zařízení (tj. dětského hřiště, sportoviště, tělocvičny či podobného zařízení). Aplikace Značky je možná u veřejně provozovaných dětských hřišť, sportovišť, tělocvičen a podobných zařízení (dále jen „provozované zařízení“), určených a používaných ke sportu a hře dětmi a mládeží ve věku do 18 let, u nichž Vlastník Značky na základě žádosti podané žadatelem veřejně prověří aktuální stav provozovaného zařízení a předpoklady pro schopnost dlouhodobého udržení stability provozu a shody s požadavky bezpečnosti a kvality provozu daného provozovaného zařízení.

Značka je důvěryhodnou informací pro všechny osoby a subjekty, které přicházejí do styku s provozovaným zařízením, jež je nositelem této značky, že toto provozované zařízení má a udržuje si vysokou míru bezpečného a kvalitního provozu. Protože podmínkou přidělení licence k držení a užívání značky je správná montáž herních a sportovních prvků, značka zvyšuje kredit výrobce, že nejen dodává na trh bezpečný výrobek ve smyslu platné legislativy, ale že byla i provedena řádná montáž před uvedením do provozu/užívání.

Podstatou pro udělení licence k držení značky Vlastníkem Značky je ověření a posléze průběžně ověřovaná kvalita a bezpečnost provozu.

Ověření provozu je založeno na shromáždění jednoznačných důkazů o bezpečnosti a kvalitě provozovaného zařízení třetí stranou, která je nezávislá jak na výrobcu, tak na provozovateli ověřovaného zařízení (dále jen „audit“). Audit provádí certifikovaný revizní technik (dále jen „technik“). Jedná se o revizní techniku dětských a sportovních hřišť, tělocvičen a sportovišť, certifikovaného v systému při České společnosti pro jakost (ČSJ) akreditovaném ČIA; technik musí být registrovaný u Komory SOTKVO.

Dozor nad bezpečností provozu zařízení po dobu držení licence k držení a užívání značky poskytne rovněž technik, a to formou ročních nezávislých odborných technických kontrol, které v návaznosti na držení značky Vlastník Značky zajistí. Kde to bude namístě, udělení licence k držení Značky bude podloženo certifikátem potvrzujícím shodu vlastností provozovaného zařízení s „Technickými specifikacemi“ vystaveným akreditovaným certifikačním orgánem na základě provedeného auditu, tj. na základě posudku o provedeném auditu.

Je třeba zdůraznit, že žádný systém, žádný model a tedy ani žádná značka nemohou zajistit a garantovat absolutní bezpečnost hřiště, sportoviště, tělocvičny a zejména, že umožní vyloučení nezbytnosti dohledu rodičů či jiného dozoru dospělých.

Vlastníkem Značky je Konsorcium vlastníků složené ze Sdružení českých spotřebitelů, o.s. (SČS), Komory SOTKVO a Kabinetu pro standardizaci, o.p.s.

Více podrobností nalezne zájemce na nově vyvíjených stránkách www.overenehriste.cz, anebo na níže uvedených kontaktech.

Vážení provozovatelé,

věříme, že Vám naše brožura přinese užitečné informace a pomoc při budování hezkých dětských a sportovních hřišť pro šťastnou a bezpečnou hru dětí. Za tímto účelem byla námi vytvořena.

Jsme připraveni, abychom Vám poradili, když se na nás obrátíte na e-mail: sotkvo@volny.cz spotrebitel@regio.cz Další informace sledujte na webové adrese www.overenehriste.cz

ČESKÝ INSTITUT PRO AKREDITACI obecně prospěšná společnost

Zabezpečuje akreditaci následujících subjektů:

- zkušebních laboratoří
- zdravotnických laboratoří
- kalibračních laboratoří
- certifikačních orgánů provádějících certifikaci: výrobků
systémů jakosti
EMS
osob
- inspekčních orgánů
- environmentálních ověřovatelů (program EMAS)
- organizátorů programů zkoušení způsobilosti

Akreditace

je oficiální potvrzení nezávislosti, objektivita a odborné způsobilosti subjektu pro vykonávání definovaných činností. Akreditace znamená zvýšení důvěry v dodržování potřebné úrovně jakosti poskytovaných služeb.

Přínos akreditace

- jistota zákazníka, že nabídka akreditovaných subjektů má deklarovanou kvalitu
- trvalý rozvoj systému jakosti v akreditovaných subjektech podporovaný pravidelným dozorem nad dodržováním akreditačních kritérií
- neustálé zvyšování jakosti služeb, růst dovedností personálu a lepší technické zabezpečení činnosti akreditovaných subjektů
- akreditace je v některých případech nutná podmínka autorizace
- ekonomický efekt, a to jak z pohledu akreditovaných subjektů a jejich zákazníků, tak i z pohledu ochrany veřejného zájmu
- zjednodušený přístup na trhy

Zákazníci námi akreditovaných společností a firem oceňují přínosy akreditace a rozlišují mezi dodávkami akreditovaných a neakreditovaných subjektů. Věříme, že i Vy jako spotřebitelé oceníte přínosy akreditace a budete spokojeni s využíváním poskytovaných služeb.

Kontakt:

Český institut pro akreditaci, o. p. s.

Olšanská 54/3, 130 00 Praha 3

tel.: +420 272 096 222, fax: +420 272 096 221

e-mail: mail@cai.cz, www.cai.cz

Bezpečné provozování dětských a sportovních hřišť, sportovišť a tělocvičen

Odborná gesce:
Zdeňka Houžvičková,
předsedkyně Profesionální komory SOTKVO

Autorizace pro obor Zařízení tělocvičen, dětských hřišť, sportovišť a posiloven
Vydaná Hospodářskou komorou ČR pod reg. číslem 009/1/2850/2009

Spolupráce:
Ing. Libor Dupal,
předseda SČS, ředitel Kabinetu pro standardizaci, o.p.s.

Další informace sledujte na adrese
www.overenehriste.cz